

פרשת בא

טמונה בפרשה

עלון שבועי לעידוד העיון והבקיאות בפרשת השבוע

לסדר את הפרשה

לפניכם רשימת נושאי הפרשה בסדר מעורב, עליכם לסדרם מחדש לפי סדר ההתרחשויות בפרשה. כשתצליחו, תקבלו מהאותיות חלק מפסוק מהפרשה.

- ב. קדושת הבכורות
- ב. מכת חושך
- ב. מכת בכורות
- ד. ציווי הפסח לדורות
- ו. יציאת מצרים
- ז. התראת מכת ארבה וקיומה
- ח. ציווי השי"ת על קרבן פסח
- ל. הכנות בנ"י לפסח
- ש. זכירת יציאת מצרים לדורות
- ת. התראת מכת בכורות

"-----
"-----

שאלה לשולחן השבת

"צלי אש ומצות על מדרים
יאכלוהו"

בהגדה של פסח כתוב: "מצה זו שאנו אוכלים על שום מה? על שום שלא הספיק בצקם של אבותינו וכו'".
וצריך להבין אם כן, מדוע נצטוו אבותינו במצרים טרם צאתם, לאכול את הפסח עם מצות, הלא לכאורה עדיין לא קרה המעשה בעטיו נצטוו על אכילת המצות, ואם נאמר שיש טעם אחר לאכילת המצות, אז מדוע אנו בימינו תולים את אכילת המצות בטעם הראשון בלבד?

מטרת השאלה
הינה לעורר דיון סביב שולחן השבת.
ניתן לשלוח את תשובותיכם למערכת
(בצרוף מקורות, אם ישנם)
ובל"נ אכתוב מן התשובות בעוד כחודש.

פנינים

"לא יחרץ כלב לשונו"

מצאתי בביאור מהות ענין זה, שהרי כתוב בגמרא (ב"ק ס:): שאם כלבים בוכים - סימן הוא שמלאך המוות בא לעיר, ואם כלבים שוחקים - אזי הם שמחים משום שאליהו הנביא בא לעיר. במכת בכורות, שני הדברים קרו במצרים: מצד אחד הייתה מגיפה בעיר, ומצד שני באה הגאולה לישראל ואליהו הנביא בא לעיר. היו הכלבים נבוכים ביותר ולא ידעו כיצד עליהם לנבוח, וכיון שכך, לא היה ביכולתם להחליט אם לנבוח בשמחה או בעצב, לכן: "לא יחרץ כלב לשונו", סגרו את פיהם ונאלמו. ורמז לכך, שהרי בפסוק "ולא יתן המשחית לבוא אֶת בתיכם לנגף", מצאנו ראשי תיבות של 'אליהו'. (אמרי נועם)

ויהי בחצי הלילה

הזמן הקרוי 'חצות' אינו זמן מסוים אלא בדיוק הזמן שבין שני חצאי הלילה. ואכן הבכורות חיו בדיוק חצי לילה שלאחריו לא המשיכו לחיות, שהרי המיתה אינה אורכת זמן. עוד, שהרי ידוע שהחצי הראשון של הלילה נקרא 'ליל' והוא זמן של דין, ואילו המחצית השנייה של הלילה קרוי לילה מפני שהוא עת של רחמים. לפי"ז לכאורה יוקשה סתירה בפסוק: "ליל שמרים הוא לד' להוציאם מארץ מצרים, הוא הלילה הזה לד'" הרי הוא או ליל או לילה, אלא שלא רצה הקב"ה להרוג את המצרים לפני חצות שאז זה זמן של דין ויהיה קטרוג אף על בכורי בני ישראל, לכן המתין לשנייה האחרונה של הלילה ומיד בחצות הרגם. וכעת כבר התחלף הליל ללילה ומדת הרחמים שלטה בעוז ולכן כתוב בפסוק גם 'ליל' וגם 'לילה'. (זרע שמשון)

משכו וקחו לכם צאן למשפחתכם ושחטו הפסח

'משכו, מי שיש לו צאן, ימשוך משלו. וקחו, מי שאין לו יקח מן השוק'. (רש"י) יש לבאר מה התכוון רש"י בדבריו, ומה החידוש בכך שמי שאין לו צאן יאלץ לקנות לו צאן מן השוק. עוד יש לבאר, איך לקחו בני ישראל לקרבן צאן הנקנה בשוק במצרים והרי המצרים עבדו את בהמותיהם לעבודה זרה ואסור להקריב קרבן בהמה שנעבדה לעבודה זרה? ויש לומר: א. קרבן פסח מצרים לא היה לזה דין של הקרבת קרבן. ב. רש"י כתב כן מפאת הכפילות בפסוק: "משכו וקחו". ג. ההנחה היא שבהמה שעבדו אותה לא תימכר בשוק, ואם כן נמכרה הרי חשוב שביטל הגוי את הע"ז. ד. לא כל המצרים עבדו ע"ז, וקנו מאותם שלא. ה. החידוש שצריך לקנות מן השוק הוא שאפילו יש להוציא את כל ממונו על מצוה זו, כי זה לצורך הצלתו. (המהר"ל) ו. צריך לקנות ואסור לקבל מתנה. (דברי יציב) ז. נאסר דווקא במזבח. (ע"פ תשובות הקוראים הנכבדים שליט"א לשאלה לשולחן שבת' תשפ"ב)

כולל
פרק על
ט"ו בשבט!

ניתן להשיג ב"מקרא" הוצאה לאור, ובטלפון:
052-7665775

חדש! ניתן להזמין חוברות של חומש בודד מתוך הספר כמזכרת מאירועים

ישנו ביקוש רב בבתי כנסת ברחבי הארץ לקבל את העלון לקהילתם.
זו ההזדמנות שלכם לזכות בהפצת תורה!

השתתפו באמצעות העברה

חידון א' ת'

התשובה לכל שאלה **מתחילה** באות המופיעה בתחילת השורה

- א. באמצעות צמח זה מרחו את הדם בפתח
- ב. בני"י נצטוו שלא לצאת מבתיהם עד ה _____
- ג. לפני מכת ארבה פרעה הסכים לשלוח אותם
- ד. "והיה ה _____ לכם לאות על הבתים"
- ה. מארבע הפרשיות, ונמצאת בפרשה
- ו. ממצוות חג הפסח
- ז. "בנערינו וב _____ נלך"
- ח. מעשר המכות
- ט. לא נכללו במנין שש מאות אלף יוצאי מצרים
- י. משבעת עממי ארץ כנען
- כ. בני"י שאלו ממצרים
- ל. שם נוסף לליל הסדר
- מ. שם ציוו בני"י להזות מדם הפסח (2)
- נ. אופן אכילת קרבן הפסח במצרים
- ס. לשם נסעו בני"י מרעמסס
- ע. אסור לשבור אותו בקרבן פסח
- פ. כך קרוי בכור, שלפדותו עלינו לזכור
- צ. הייתה בכל מצרים במכת בכורות
- ק. היום הראשון והשביעי בפסח יהיו מקרא _____
- ר. פרעה ראה נגד פני בני ישראל
- ש. הבהמה אותה שחטו לקרבן פסח
- ת. "למען תהיה _____ בפוך"

חידון א' ת' הפוך

התשובה לכל שאלה **מסתיימת** באות המופיעה בתחילת השורה

- א. כך אסור לאכול את הפסח
- ב. לא חרץ לשונו בליל פסח
- ג. "רק צאנכם ובקרכם _____ גם טפכם ילך עמכם"
- ד. הארבה אכל את כל מה שנשאר ממכה זו
- ה. שאלת הבן הרשע, כמופיע בהגדה
- ו. כך צולים את הפסח: " _____ על _____ ועל _____"
- ז. "וכל עבד איש... ומלתה אותו _____ יאכל בו"
- ח. נשאה את הארבה למצרים
- ט. 'שתים' בלשון כתפי (רש"י)
- י. כך צריך להכין את קרבן הפסח
- ך. "והיה לאות על _____"
- ל. אסור לו לאכול מקרבן הפסח
- ם. קרבן פסח צריך להיות _____
- ן. כך את הפסח אכלו, כשנגאלו ממצרים אבותינו
- ס. משם נסעו בני"י בבוקר
- ע. השי"ת _____ לאבותינו לתת לנו את ארץ כנען
- ף. לים זה הרוח נשאה את הארבה
- ץ. לא אוכלים בפסח
- ק. הארבה אכל את כל ה _____ בעץ ובשדה
- ר. קרבן פסח צריך להיות _____
- ש. "ארץ זבת חלב ו _____"
- ת. מעשרת המכות

כתרומו

דבא פשה נדיא דעלייה מינה מקרבא אונקלוס נכנסה לעדיין של למונו.

"לא יחרץ כלב לשונו" (יא,ז) = "לא ינזק כלבא בלישנה למנבא". המילה העברית 'לנבוח' המתארת את קולו של הכלב.

מן המדרש

היה איש ארמי אחד שראה את כל שכניו היהודים עולים לירושלים לחוג את חג הפסח, בשמעו את תיאוריהם על האירוע המרומם, החליט שאף הוא חייב לעולת לירושלים ולאכול מקרבן הפסח. אמר ועשה, ואכן באותה השנה עלה לירושלים מחופש ליהודי והצטרף לחבורה המנויה על אכילת קרבן פסח ואכל יחד עמם. כשחזר לעירו, התרברב בפני מכריו היהודים ואמר: "כתוב: 'כל בן נכר לא יאכל בו' (יב,מג), וכן כתוב: 'וכל ערל לא יאכל בו' (יב,יח), ואני הרי אכלתי מהחלקים הכי מובחרים שבקרבן!" שמע רבי יהודה בן בתירא את דבריו ושאל אותו: "בהיותך בירושלים, האם בני החבורה שלך הביאו לך לאכול מן האליה, שזה החלק המשובח והטעים ביותר שיש בקרבן?" השיב אותו הארמי במבוכה שאכן לא טעם מבשר האליה. אמר לו רבי יהודה: "עצתי לך, שבפעם הבא שתלך לירושלים לאכול קרבן פסח, תבקש מאנשי החבורה שאיתה תאכל את הפסח שלא ייתנו לך מן החלקים הכחושים אלא דרוש לקבל מן האליה המשובחת!" כעבור שנה, עלה הנכרי לירושלים שוב לחוג את חג הפסח. הוא זכר כמובן את דברי רבי יהודה ועמד בתוקף על כך שיתנו לו לאכול מן האליה של הכבש - חלק שאינו נאכל אלא מוקרב על גבי המזבח כאחד מאימורי הקרבן. מיד שאלוהו: "אליה לגבוה עולה, מדוע אתה מבקש לאכול אותה?" אמר להם: "רבי יהודה בן בתירא אמר לי שאתעקש לאכול מן האליה". תמחו הכל לפשר העניין, בדקו אחריו ומצאו שארמי הוא והרגוהו כדין גוי שאכל מן הפסח. שלחו לו חכמים לרבי יהודה בן בתירא: "שלום לך רבי יהודה בן בתירא, שאתה נמצא בניצבין ומצודתך פרוסה בירושלים". (ע"פ פסחים ג:)

מילה בפרשה

משמעות פעולת הדיבור, ובלילה מהללים בציבור, נראה כמו חיגור, עילג, אך הוא קפץ ודילג.

המונח המבוקש הינו מילה בת 3 אותיות המופיעה בפרשה. אשר כל שורה בחידה דומת להקשר שונה שלה. (יתכן כתיב חסר וחילופי אותיות בעלי הגיה דומה)

התשובה תפרסם אי"ה בגיליון הבא

ושפני טמוני חול

אלו דברים פסולים בפגימה כדי שתחגור ציפורן?

"ויאכל את כל העץ"

ידוע שכל מכה שימשה שבוע, ובין מכה למכה היו שלושה שבועות של הפוגה. אנו יודעים שמכת בכורות הייתה בט"ו בניסן. לפי זה, מכת חושך הייתה חודש לפני כן, בפורים! וכנגד האור שהיה לבני ישראל במכת חושך יש את הפסוק: "ליהודים היתה אורה ושמחה". חודש לפני פורים זהו ט"ו בשבט, ובו באה מכת ארבה, שבראש השנה לאילן כתוב "ויאכל את כל העץ".

"ויעשו כל בני ישראל כאשר צוה ה' את משה

ואת אהרן כן עשו"

לפסוק זה יש גימטריא זהה לפסוק: "ואברהם בן תשעים ותשע שנה בהמלו את בשר ערלתו". והדבר רומז לקשר בין מצות ברית המילה לקרבן הפסח, שערל אינו יכול להקריב פסח, ואשאלו שתי מצוות העשה היחידות שעל ביטולן חייבים כרת.

שעשועי דאורייתא

"לא תשאיר פרסה"

היכן עוד בתורה כתוב 'פרסה'? (2 תשובות)

מצאו נא בפרשה:

1. פסוק שמתחיל ומסתיים באות כ'.
2. שלוש מילים (שונות) בנות חמש אותיות הנקראות ישר והפוך.
3. את האות מ' המופיעה 3 פעמים ברציפות. (לא באותה מילה)
4. שלוש מילים רצופות מאותו השורש. (2 תשובות)
5. חמש מילים רצופות שמופיעה בהן האות ע'.
6. רצף של שש מילים המופיעות פעמיים ברציפות, כשמילה אחת מبدלת ביניהן.

שמיאות מי יבין

לפניכם פסוק מן הפרשה שנפל בו שיבוש, התשכילו להבין מהו?

1. "לא ראו איש את אחיו ולא קמו איש מתחתיו שלשת ימים ולכל בני ישראל היה אור בכל מושבתם"
2. "והיה כי ישאלך בנך מאמר מה העבודה הזאת לכם ואמרת אליו בחזק יד הוציאנו ד' ממצרים מבית עבדים"

תשובות

ושפני טמוני חול - תשובה לגיליון קודם: מאלו שלוש מכות התעשרו בני ישראל? - דם, כידוע שמכרו מים. דבר, פני שמכרו המצרים בהמות בזול ליהודים או שעשו שותפות כדי שלא ימותו (הגר"ש קלוגר), ובמכת חושך ראו את המטמוניות. **לסדר את הפרשה** - "זבת חלב ודבש". **חידון א' ת'** - אגודת אזוב, בוקר, גברים, דם, החודש, והגדת לבנך, זקנינו, חושך, טף, יבוס, כלי כסף וכלי זהב, ליל שימורים, משקוף מזוזות, נעליכם ברגליכם, סוכות, עצם, פטר רחם, צעקה גדולה, קודש, רעה, שה, תורת ד'. **חידון א' ת' הפוך** - נא, כלב, יוצג, ברד, מה העבודה הזאת... ראשו כרעיו קרבו, אז, רוח קדים, טט, צלי, ירך, ערל, תמים, חיפזון, רעמסס, נשבע, סוף, חמץ, ירק, זכר, דבש, בכורות. **שעשועי דאורייתא** - בפרשת שמני ובפרשת ראה לגבי טהרת הבהמות: 'מפרסת פרסה' ולגבי טומאתו של החזיר שם. 1. "כי אם מאן... ארבה בגבלך". 2. "ונתנו", "מימים", "הלילה" (-מופיע 4 פעמים). 3. "יצאתם ממצרים". 4. "בנך ובן בנך", "אבתך ואבות אבתך". 5. "בעיני עבדי פרעה ובעיני העם". 6. "שליש שנה וארבע מאות שנה: ויהי מקץ שלשים שנה וארבע מאות שנה ויהי". **מילה בפרשה וארא** - דבר. "צא אמור אל העם" - אמור=דבר! "את מאמר מלכם" - מאמר=דבר, "מכל חפץ לי יעושר" - חפץ=דבר, "ולא יומת כל הבקר" - כמו במכת דבר. **טמונות בפרשה** - 1. "שה לבית", "מעט הבית מהיות משה" (יב,ג-ד). 2. "יום האחד ועשרים לחודש" (יב,יח). 3. טרם - "הטרם תדע" (יז), "טרם יחמץ" (יב,לד). 4. Z+קרון "ולזכרון בין עיניך" (יג,ט). 5. "בזקנינו ובנערינו נלך" (יט,ט). 6. "ועצם לא תשברו" (יב,מו) "בעצם היום הזה" (יב,יז). 7. מכת "ארבה" (יד). 8. "ויהי בחצי הלילה" (יב,כ). 9. "אל תאכלו ממנו... ובשל מבושל" (יב,ט). 10. "ירק בעץ" (יטו). 11. המצרים כבשו ארבה מלוחים לאכילה. (מדרש ורש"י יכ) ו"ליל שימורים" (יב,מב). 12. "בבית הבור" (יב,כט). 13. המדרש אודות מלחמת הבכורות בפרעה לפני מכת בכורות. 14. 'ת-תמנון' (רש"י יב,ד ובאונקלוס שם). 15. "כוכב אחד יש ששמו רעה... והוא סימן דם והריגה" (רש"י יג). **טמונות בהפרשה** - 1. "עגלה יפה פיה" (כ). 2. "אל תירא" (כז). 3. "הרבה כושל גם נפל" (טז). 4. "כרתו יערה" (כג). **שאלה לשלחן השבת ויגש** - שאלנו: מדויק מהפסוק, שנשות יעקב לא ירדו עמו למצרים, ולכאורה נפטרו כבר בארץ כנען (על לאה כתוב במפורש שיעקב קבר אותה במערת המכפלה). ויש לפרש אם כן את דברי רש"י ("ע"פ המדרש) בפרשת וישב: 'והלא אמך כבר מתה, והוא לא היה יודע שהדברים מגיעין לבלהה, שגדלתו כאמו', - שבלהה תשתחוה ליוסף יחד עם אביו ואחיו, הלא כלל לא ירדה למצרים? כמה מעיקרי התשובות שהתקבלו במערכת: 1. בלהה נפטרה בארץ כנען. וכוונת רש"י היא לומר שיייתכן שבלהה תשתחוה, ולכן זה חלום שיכול להיות. 2. יש מדרש שבלהה באה להשתחוות ליוסף אחרי פטירת אביו. 3. באה להשתחוות עם יעקב בבואו. (אלשיך) 4. ירדה למצרים, ומה שלא מוזכרות ונשי הבנים כן מוזכרות, הוא מפני שהשבטים נשאו תאומותיהם ואף הן חלק מיוצאי ירך יעקב.

ניתן להשיג את העלון:

במייל: ע"י שליחת מייל בקשה אל: temunabaparashah@gmail.com - מלמדים, תלמודי תורה ובתי ספר - נא ציינו זאת.

ב: 'לדעת', 'אידישער וינקל' (באידיש) ו'דרשו'.

בירושלים: בחנות 'פיצוחי בית ישראל' רח' בית ישראל 1, ובמערכת.

זהו חידון משעשע מתמונות הרומזות על פסוקים ומושגים מהפרשה ומפירוש רש"י.
(תוכלו למצוא תשובות במדור 'תשובות')

אדגיש, כי אין הכוונה להמחיש את הפסוקים כלל, אלא רק בדרך רמז וכפל לשון. (מומלץ לציין זאת לילדים)
אשמח לקבל רעיונות, חידוקים והערות: temunabaparashah@gmail.com
כמו"כ להצטרפות לרשימת התפוצה ולהקדשות ניתן לשלוח בקשה למייל הנ"ל.

טמונות בפרשה

מקרא רמת קושי: רגיל קשה

מחשבה טובה

התשובה לטמונה זו תתפרסם בע"ה בגיליון הבא

תשובה לגיליון הקודם
"מיז" (ו, טו)

הפטרות בא "הדבר אשר דבר" (ירמיהו מו' יג-כח)

טמונות בהפטרה

עדיין ניתן לרכוש את משחק ה'חדר בריחה' המבוקש!
חידות ומשימות לכל הגילאים לחצו על שם המשחק משמאל.